

מפגש למפגש הארץ
תרעש. המדיניות הופכת
לבית פגישות וזה מועיל
בעיקר לנפגשים עצמם.

מדינאים אוהבים "פגישות". ויותר מכל הם אוהבים "פגישות פיסגה".

פגישות יוצרות דראמה. פגישות הן עניין חזותי, שגם אנשים בלי כל תודעה מדינית יכולים לחוש בו. פגישות מעלות את משתתפיהם לי מרומי התהילה. פגישות מעוררות תשומת-לב כללית, ולפעמים הן גם נכנסות להיסטוריה.

בעידן התיקשורת האלקטרונית, גברה תשוקת המדינאים לפגישות. מצלמת הטלוויזיה אינה מסוגלת לקלוט רעיונות, קווים-מדיניות, עבודה דיפלומטית אפורה. עדשת הטלוויזיה עטה על אירועים צילומיים — ופגישות בין מדינאים הן אירועים צילומיים ממרנה ראשונה. המצלמה יכולה להתמקד בפני הנפגשים — ואין דבר אשר פוליטיקאי אוהד אותו יותר.

מכאן הלהיטות הכללית של המדינאים לפגישות מכל הסוגים. שימעות פרס אינו יוצא מן הכלל. להיפך — הוא הלוט שבין הלהיטים.

גרמטא יוונית. בעודו מקפץ השבוע מפגישה לפגישה — כשאניו מדלג על סכינה בריטית, המככבת בכל מדורייהרכילות, ולא על מלך יווני מרוד במחסן הגרוטאות המלכותיות — חשב פרס על הפגישה הגדולה מכל: הפגישה עם הנשיא חוסני מובארכ. מכאן האירוע התיקשורתי של השבוע: פגישה עזר וייצמן עם נשיא — מצריים (ראה להלן).

באותה השעה נערכה גם בעמאן פגישת-פיסגה בין המלך חוסיין ויור' הוועד הפועל של אש"ף. יאסר ערפאת. גם זאת היתה פגישה למען פגישות. מטרה העיקרית היתה ליצור אפשרות לפגישה של ממשלת ירדנית-פלסטינית עם פקיד אמריקאי כלשהו (ראה להלן).

אף אחת מן הפגישות האלה — אותן שהתיקיימו ואותן שלא התיקיימו — לא שינתה את המציאות כהוא זה. פגישה בין מדינאים יכולה לתרום תרומה שולית לפיתרון בעיות. עלייר ציירת אווירה מתאימה ויחסים אישיים טובים. אך שום פגישה אינה מהווה פיתרון לשום בעייה כשלעצמה.

התרומה היחידה של הפגישה היא לאגו של הנפגשים עצמם.

יחסים מרחביים

עזר לעזרה

גם הקסם של וייצמן לא יכול היה לשנות עובדה קשה: המוקש שהוטמן בהחלטת הקאבינט

עזר וייצמן אינו חסיד הרוטציה. הוא רוצה לפוצץ אותה. אך השבוע נחלץ לעזרת הממשלה כולה, וטס למצריים. מכל טיסותיו בשמי מצריים — כטייס קרב וכמדינאי — היתה זאת הטיסה חשובת-הטיקוה ביותר.

כי גם הקסם האישי של וייצמן אינו יכול לשנות עובדות מדיניות נוקשות.

שינוי סוגנון. כאשר החליט הקאבינט להסכים לבוררות על טאבה,

שמחו הכל על הפשרה ההיסטורית שהושגה בין שני הצדדים — שימעות פרס ויצחק שמיר. הסכמת המצרים נראתה כמוכנת מאלית.

ואכן, בעזרת עזר וייצמן התקשר שימעות פרס בבוקר שלמחרת עם חוסני מובארכ, שקיבל את ההחלטה בברכה. נראה כי הנה הפשיר הקרח בין ירושלים וקאהיר.

אולם באותה שעה לא ידע מובארכ דבר על תוכן החלטת הקאבינט. זולת העובדה שהוסכם על הבוררות. וכבר ערב של אותו היום באו מקאהיר התבטאויות שונות לגמרי.

מה קרה בינתיים? הממונה על השגרירות המצרית בתל-אביב, מוחמד באסיוני, קרא את החלטת-הקאבינט בטלפון לממונים עליו בקאהיר. ניתנה לו הוראה לבוא מייד לקאהיר ולהביא עימו את המיסמך. ואילו הסיגנון של קאהיר התקרב בצורה בולטת.

כי נוסח ההחלטה הדחיק את ה מצרים. אמנם היתה בה הסכמה לבוררות — אך ההסכמה הותנתה בתנאים כה רבים ומגריזים, עד כי הפכו אותה כימעט לסירוב.

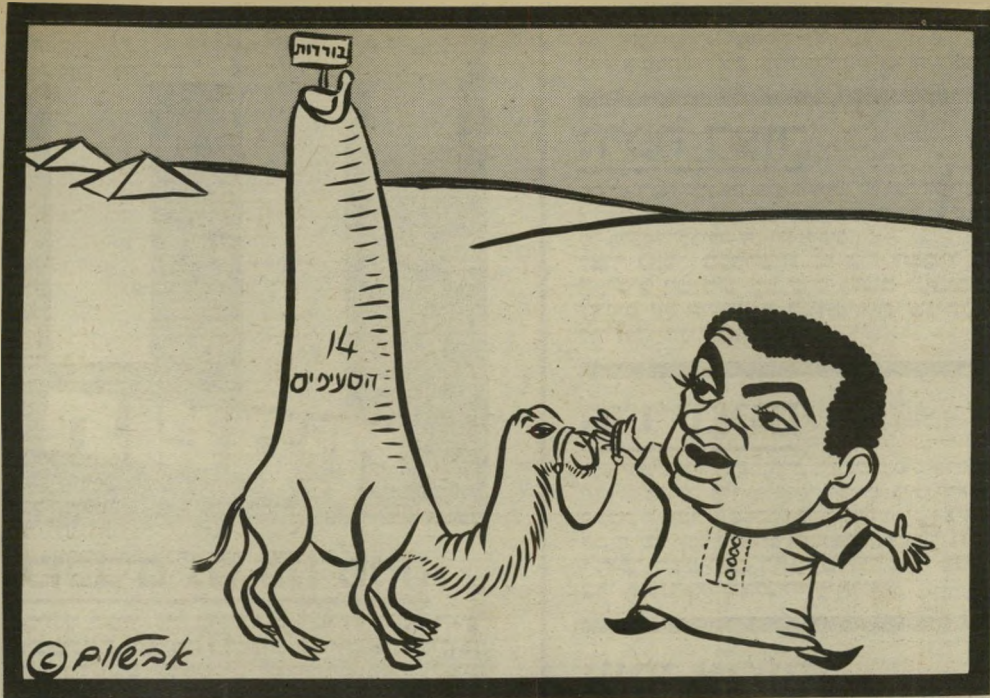
שמיר במקום מובארכ. בעיקר הרגיו את המצרים התנאים הבאים:

● תקופת-פישור של שמונה חודשים לפני התחלת הבוררות עצמה. משמע: לא תהיה בוררות לפני כניסת יצחק שמיר ללישכת ראש-הממשלה. מאותו הרגע יוכלו כל שאר התנאים לשמש מוקדים לפיצוץ הבוררות. יתר על כן: המצרים לא הסכימו מעולם לפישור, אלא רק ל"אמצעים אחרים", והוכרזת ה"פישור" היתה עלולה להתפרש במצריים ככניעה מצרית.

● הבוררות לא עמדה על רגליה העצמאיות, אלא הותנתה בפירוש בהתקדמות תהליך הנורמליזציה. משמע: בכל שלב יוכלו נציגיישראל לטעון כי הנורמליזציה לא התקדמה כראוי, ועל כן מבוטלת ההסכמה לבוררות.

● גם בעיות אחרות שאזכרו בהחלטה עלולים להפוך עילה לפיצוץ הבוררות. למשל: יחסי מצריים עם אש"ף, שקאהיר רואה בו אירגון לאומי מדיני, ואילו ירושלים טוענת שאינו אלא אירגון-טרור.

המצריים אוהבים לקרוא. הם קראו את נוסח ההחלטה בעיון. קראו גם בין השורות והסיקו את המסקנה: זה החוק מלהיות הסכמה לבוררות. וזה, אולי, צעד קטן לקראת הבוררות. שימעות פרס זכה בהסכמת שמיר — אך על חשבון הסכמתו של מובארכ.

"איך עולים על זה?"

מישלחת ירדנית-פלסטינית עם הפקיד האמריקאי — לא נעשה.

בעיני אש"ף זה הצטייר כך: אש"ף ויתר על זכותו הבלעדית לייצג את העם הפלסטיני, והסכים למישלחת פלסטינית-ירדנית — ולא יצא מזה כלום. הוא מינה שישה אנשים למישלחת — ולא יצא מזה כלום. עכשיו תובעים האמריקאים מאש"ף להכיר בהחלטות מועצת-הביטחון 242 ו-338 — ושוב אינם מציעים תמורת זה כלום.

הכל תמורת כלום. האמריקאים נבעו מאש"ף לקבל את שתי החלטות מועצת-הביטחון בפה מלא וכמפורש, בניגוד לעמדתם העקרונית של הפלסטינים. עמדה זו נובעת מן העובדה שההחלטות מכירות בישראל, אך אינן מכירות באש"ף, וגם לא בעצם קיומו של העם הפלסטיני וחזיונותיו החוקיות. מבחינה זו נופלת ההחלטה 242 משנת 1967 וההחלטה 338 משנת 1973 כהר"ב אף מהסכמי קמפ-דייוויד של 1978, שבהם הכיר מנחם בגין בפירוש ב"זכור יותיו החוקיות של העם הפלסטיני".

אין זה סוד שאש"ף מוכן לעשות עתה את הצעד הזה, בתנאי שיש תמורה. למשל: הסכמה מפורשת של ארצות-הברית לנהל משא-ומתן עם אש"ף. הסכמה לשתף את אש"ף בוויער רת-שלום בינלאומית. ו/או הכרה בזכות ההגדרה העצמית של העם הפלסטיני.

על רקע זה נערכו טיוליו האינטימיים של מרפי. הוא תבע מאש"ף לקבל את ההחלטות הדרושות, אך לא היה מסוגל להבטיח שום דבר בתמורה. כל מאמציו הנואשים של מרפי בווינגטון לקבל התחייבות ברורה של הנשיא או הממשלה עלו בתוהו. הוא לא יכול היה לתת לאש"ף ולמלך חוסיין אלא נוסחות מעורפלות ומגומות.

חללית בחלל החיצון. כיום משוכנעים בעמאן — הן בחוגי הממשלה, הן בחוגי אש"ף — כי ארצות-הברית קשחה אף מישאל. המלך חוסיין התייאש מן הסיכוי שווינגטון תלחץ על ירושלים למתן את עמדתה. הרושם הוא הפך: שווינגטון לוחצת על ירושלים להקשיח את עמדתה.

מדוע? לפי גירסה אחת, הרווחת בי ממשלה האמריקאית, וווינגטון פשוט אינה מסוגלת לגבש מדיניות ברורה כלשהי. בגלל אופיו של הנשיא רונלד רגן או בגלל לחצי הקונגרס, שבו שול-טים תומכיישראל. לפי גירסה אחרת, אמריקה פשוט אינה מעוניינת בשלום במרחב.

כאשר נפגשו השבוע המלך חוסיין

דייוויד, לפנייהם ואחרייהם. הוא ייצג את מלוא העוצמה האמריקאית.

עכשיו חוזר על תרגיל זה דיפלומט אמריקאי בשם ריצ'ארד מרפי, בעל התואר "עוזר שר-החוץ". תחילה הת-ייחסו אליו בכבוד. מתוך הנחה שהוא מייצג את המדיניות והעוצמה של ארצות-הברית. עכשיו אין עוד אדם אחד במרחב, מלבד שימעות פרס. הרואה באיש יותר מאשר בדיחה ניידת.

כי בינתיים נוכחו הכל לדעת כי מאחורי מרפי לא עומד כלום: לא נשיא ארצות-הברית, לא ממשלת-ארצות-הברית, ואף לא שר-החוץ שלו, ג'ורג' שולץ.

ליצן או לוליין? כמשך חודשים ארוכים התרוצץ מרפי כדי להרכיב "מישלחת ירדנית-פלסטינית", שתהיה מוסכמת על ישראל ועל המלך חוסיין, ובעקיפין על אש"ף (ראה הנדון). כל מטרתה של המישלחת לא היתה אלא להיפגש עם מרפי בכבודו ובעצמו.

אך גם זה לא הצליח. ירדן ואש"ף הסכימו למישלחת של שישה איש — ואו הודיעה ממשלת-ישראל שהיא מתנגדת לארבעה מתוך השישה. גם מרפי הסכים רק לארבעה מתוך ה שישה.

זה היה הרגע שבו היתה ממשלת ארצות-הברית צריכה לרפוק על השולחן ולקבוע: אנחנו נפגשים עם השישה. אך איש לא נתן למרפי גיבוי. הוא נשאר מרחף באוויר, כמו ליצן המשחק לוליין.

גם הצעד הזעיר הזה — פגישה של

חין אחרון. מאותו רגע נמוג הסיכוי לפגישה מיידית של מובארכ ופרס — היעד המיוחל של פרס, הרוצה להפגין כלפי המדינה והעולם שהוא נוהל הצלחות מסחררות.

בעיני פרס, חשובה פגישה זו יותר מכל דבר אחר ביחסים בין שתי המדינות. על כן שוגר וייצמן לקאהיר. שמיר לא התנגד. הוא ניחש, בצדק, כי החלטת הקאבינט מונעת כל התקדמות דרמטית, ולא היה איכפת לו להציג את וייצמן כמי שנסע ונכשל.

ואילו וייצמן ירה את החץ האחרון שבאשפתו, מבלי להשיג את הפרס המבוקש.

מדיניות

בריתה ושמה מרפי

מרפי בא בידים ריקות.
מאחוריו לא עומד כלום.
אבל ההצגה צריכה להימשך

את המושג "מסע דילוגים" המציא הנרי קיסינג'ר, כאשר ביקש להשיג הסדרייבניים בין ישראל, מצריים וסוריה, אחרי מלחמת יום-הכיפורים. קיסינג'ר היה איש-מפתח בממשלה האמריקאית, ונהנה מגיבוי מוחלט של הנשיא.

במידה מסויימת חזר על שיטה זו הנשיא ג'ימי קארטר, בימי קמפ-

